

VAD HÄNDE
OCH VAD
HÄNDER NU

Information från ditt elnätsföretag
om elektriciteten kopplas från hos dig.

Elavbrott – även när elen inte räcker

Elavbrott kan komma plötsligt, till exempel vid dåligt väder eller om fel uppstår i kraftverk eller i annan elutrustning.

Elavbrott kan också bero på att elen inte räcker till. Kraftverken kan då inte producera tillräckligt med el. Det hjälper inte att Sverige har reservkraftverk och att viss industri avstår från att använda el.

Då kan elektriciteten behöva kopplas från inom vissa områden. Det kan inträffa där du bor.

Denna situation kan inträffa under en så kallad 10-års vinter, det vill säga vid sträng kyla som bedöms kunna inträffa var tionde år.

Problemen kan främst uppstå i södra Sverige eftersom elledningarna från Norrland och importledningarna från grannländerna har begränsad kapacitet att föra över den el som krävs i ansträngda situationer.

I område för område kopplas elen från

Affärsverket Svenska Kraftnät driver det svenska stamnätet. Svenska Kraftnät ser också till att det alltid produceras lika mycket el som det används i Sverige, genom samarbete med elproducenter i Sverige och i våra grannländer.

När elen inte räcker till kan Svenska Kraftnät beordra företagen som äger regionnäten att koppla från el i vissa områden. Det berör olika lokala elnät, kanske där du bor.

Om effektbristen bedöms bli varaktig, över flera timmar, sker det hela genom en roterande frånkoppling. Elöverföringen bryts då till ett visst område under en begränsad tid för att sedan övergå till annat område. Du kan hjälpa återinkopplingen av elen i ditt område genom att stänga av elutrustning i hemmet (se sid 4).

Så informeras du

Du får information via radio från Sveriges Radios P4. Det är långt ifrån säkert att du hinner höra det innan det sker. Varslet som ursprungligen kommer från Svenska Kraftnät kan komma så sent som 15 minuter innan frånkoppling sker.

Svenska Kraftnät kan tidigare ha gått ut i olika media med information om riskerna för elbrist och vädjat till medborgarna om att frivilligt dra ned elanvändningen. Detta skulle kunna förhindra en frånkoppling.

I radion sänds kontinuerligt information från Svenska Kraftnät, regionnätsföretagen och de lokala elnätsföretagen. Det är bra att ha tillgång till batterdriven radio eller bilradio.

Det är alltså främst radion som informerar

om när elektriciteten kommit tillbaka i ditt område. Det faktum att frånkopplingen upphört eller flyttat till ett annat område innebär inte att en omedelbar återstart av elöverföringen till ditt område kan ske.

Information kan finnas på de lokala elnätsföretagens hemsidor men den uppdateras inte lika snabbt där.

När elen försvinner

När du fått höra att elektriciteten ska kopplas från, eller om du hastigt blir medveten om det, finns konkreta åtgärder som du kan vidta.

Elvärme

Stäng av elradiatorerna. Om alla har sina elradiatorer på när elen kommer tillbaka kan hela elnätet bli överbelastat. Då kan elektriciteten försvinna igen.

Kylskåp

Öppna kylskåpsdörren så sällan som möjligt.

Frys-skåp

Håll dörren stängd. En välfylld frys håller kylan minst ett dygn om dörren inte öppnas. Vid längre elavbrott bör färdiglagad mat ätas upp så snart som möjligt. Kött och fisk bör tillagas för omedelbar konsumtion (om möjlighet finns att laga mat utan el). Bröd och grönsaker håller ytterligare ett par dagar.

Vatten

Tappa upp dricksvatten. Om avbrottet blir riktigt långvarigt kan trycket sjunka i ledningarna eftersom pumparna drivs med el.

Avbrott under pågående bakning

Bröd som inte är utbakat förvaras svalt. Detsamma gäller utbakat bröd utan fyllning.

Knåda degen en gång till och låt den jäsa igen. Utbakat bröd förvaras så svalt som möjligt. Småkakor förvaras svalt.

Avbrott under maskindiskning

Stäng av maskinen och vattenkranen.

Avbrott under tvättning

Stäng av maskinen och vattenkranen. Tvätt som inte är ömtålig kan ligga kvar i maskinen. Ömtålig tvätt plockas ur. Luckan öppnas med hjälp av "nödöppningen", se bruksanvisningen.

Motorvärmare/övrig eldriven utrustning

Ha inte på motor- och kupévärmare. Stäng av TV, video, musikanläggning m m, för att underlätta återinkoppling av elen (se sid 4).

Undvik hissar

Befinner du dig på allmän plats eller i ett hyreshus bör du givetvis inte använda hiss om du känner till risken för elavbrott.

När elen kommer tillbaka

Om många hushåll har maximal elanvändning när elen kommer tillbaka utsätts elnätet för överbelastning. Då kan det bli obalans i hela systemet och bli svart igen. Därför är det viktigt att alla hjälps åt att mjukstarta i sitt hem efter ett avbrott.

Dessa råd gäller i första hand vid längre avbrott eller ett kortare strömbrott vid riktigt kallt väder. Observera att hård blåst ute kan bidra till att sänka temperaturen även inomhus.

Dra inte på elvärmen direkt

Det går åt mer el för att höja temperaturen i ett utkyldt rum än för att hålla värmen konstant i ett varmt rum. Ett bra sätt att hantera situationen är att sänka termostaterna till 16 grader och välja ut ett rum som värms upp före de andra, samtidigt som du låter övriga radiatorer vara avstängda några timmar. Vill du sedan vara försiktig rekommenderas att starta övriga radiatorer

med några minuters mellanrum och därefter vänta en stund före höjning till normal rumstemperatur. Vänta också med att slå på värmepump och elpanna.

Vänta några timmar med dusch, tvätt och disk

Även här gäller mjukstart. Vad är viktigast att få igång? Värmen kanske är viktigast en kall vinterdag, medan kyl och frys är viktigare när det är plusgrader ute. Sådant som dusch, tvätt och disk får vänta.

Värm inte upp huset med ugnen

Börja inte med matlagning direkt om det inte är absolut nödvändigt. Till att börja med kanske det går lika bra med kall mat och varm dryck från kaffe- eller vattenkokaren? Om du måste laga mat går det t ex att koka potatis på hälften av plattans högsta styrka, även om det går långsammare. På så vis använder plattan inte så mycket el på kort tid.

När elektriciteten återvänt till ett område kan den vara frånkopplad i nästa område enligt ett roterande schema.